

ocena uspešnosti napovedi

Ocena uspešnosti napovedi

Na podlagi primerjave ocen uspešnosti napovedi ugotavljamo, da napovedi UMAR ne kažejo sistematičnega precenjevanja ali podcenjevanja. Tudi letos smo po objavi podatkov za gospodarsko aktivnost in inflacijo v letu 2011 pripravili oceno uspešnosti napovedi domačih in tujih institucij, ki se ukvarjajo z napovedmi. Za presojo glede točnosti napovedi je ključno, da je njihova povprečna napaka preko daljšega obdobja čim manjša. Za obdobje od leta 1997 do 2011 povprečje absolutnih napak napovedi UMAR realne gospodarske rasti pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša 1,70 o. t., pri pomladanskih napovedih za tekoče leto pa 1,02 o. t. Povprečje absolutne napake pomladanske napovedi inflacije za tekoče leto znaša 0,50 o. t., pri jesenskih napovedih za prihodnje leto pa je nekoliko višja, 1,03 o. t. Takšne vrednosti kazalnikov kažejo na nepristansko napovedi UMAR.

Uspešnost napovedi makroekonomskih kazalnikov pripravljamo na osnovi večjega števila statističnih kriterijev¹ kakovosti napovedovanja in za različna časovna obdobja. Za dve instituciji (UMAR in SKEP) ocena temelji za daljše obdobje, in sicer od leta 1997 do 2011. Za obdobje 2002 do 2011 smo analizirali napovedi šestih² institucij in za preteklo leto napoved osmih³ institucij. V analizi je tako zajeto obdobje, v katerem je slovensko gospodarstvo beležilo relativno stabilno visoko konjunkturo, napake napovedi v tem obdobju pa so bile relativno majhne. V času od začetka svetovne gospodarske in finančne krize pa so se kazalniki uspešnosti napovedi poslabšali. Vse napovedi⁴ primerjamo s prvo statistično letno oceno, ki za gospodarsko rast temelji na osnovi četrtletnih podatkov. Sistematična primerjava odstopanj napovedi od statistične ocene v daljšem časovnem obdobju kaže na točnost napovedi oz. povprečne napake, ki jih institucije naredijo pri napovedovanju posameznega agregata. Če so napake enakomerno porazdeljene, je vrednost te mere blizu nič. Negativne vrednosti pomenijo precenitev, pozitivne vrednosti pa podcenitev dejanskih gibanj.

Institucije, ki objavljajo napoved kasneje, imajo določeno informacijsko prednost, ki se lahko kaže v manjših napakah napovedi. Ob napovedovanju gibanja ekonomskih spremenljivk se napovedovalci srečujemo z različnimi omejitvami, kot npr. razpoložljivostjo podatkov

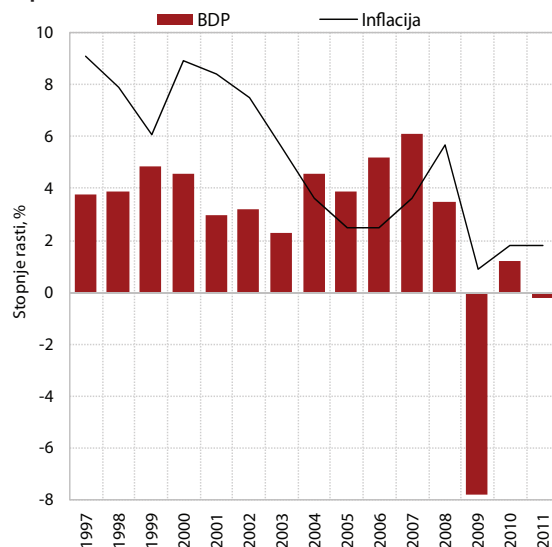
¹ Aritmetično povprečje napak, povprečna absolutna napaka, koren povprečne kvadratne napake, standardizirana povprečna absolutna napaka in standardizirani koren povprečne kvadratne napake. Podrobni rezultati so prikazani v statistični prilogi v tabeli 13.

² Poleg napovedi Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) so v analizo vključene še napovedi, ki jih pripravljajo: Banka Slovenije (BS) in Služba za konjunkturo in ekonomsko politiko pri GZS (SKEP), iz tujine pa Evropska komisija (EC), Mednarodni denarni sklad (IMF), in Wiener Institut fuer Internationale Wirtschaftsvergleiche (WIIW).

³ Poleg naštetih šestih še Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in Consensus.

⁴ Pomladanske napovedi za prihodnje leto (Pnt+1), jesenske napovedi za prihodnje leto (Jnt+1), pomladanske napovedi za tekoče leto (Pnt) in jesenske napovedi za tekoče leto (Jnt).

Slika 1: Gibanje spremenljivk, vključenih v analizo ocene uspešnosti

Vir: SURS.

Opomba: BDP- realna stopnja rasti bruto domačega proizvoda, Inflacija - povprečna letna stopnja inflacije.

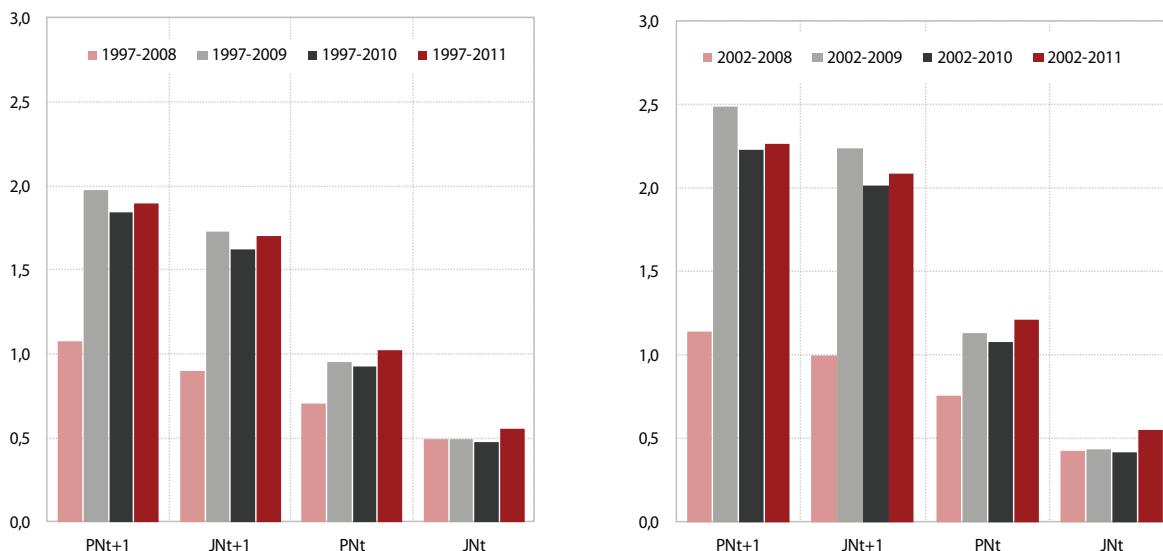
Slika 2: Časovnica objav napovedi posameznih institucij v letu 2011

jan.			
feb.	WIIW		
mar.	UMAR	Consensus Forecasts	
apr.	BS		IMF
maj		EC	
jun.	SKEP	OECD	
jul.	WIIW		
avg.			
sep.	UMAR	Consensus Forecasts	IMF
okt.	BS		
nov.	SKEP	EC	OECD
dec.			

Vir: napovedi institucij, objavljene v letu 2011.

ob napovedi, ki se s časom spreminjajo. Pri napovedih je zelo pomembno kdaj so narejene, saj kasnejše napovedi omogočajo vključitev novih informacij, ki lahko bistveno spremenijo gospodarsko sliko. Te nove informacije so lahko nadaljnji podatki o gibanju kazalnika v posameznem mesecu ali četrtletju, revizije že objavljenih podatkov, pa tudi spremembe predpostavk o gibanjih v mednarodnem okolju, ki za Slovenijo kot odprto gospodarstvo predstavljajo močan dejavnik negotovosti. Vse institucije vključene v našo analizo svoje napovedi praviloma objavljajo dvakrat letno, večina pa jih svoje napovedi objavi kasneje kot UMAR.

Slika 3: Povprečna absolutna napaka UMAR pri napovedih realne stopnje rasti BDP za različna obdobja

Vir: preračun UMAR.

Povečana napaka napovedi za leti 2009 in 2011 je močno vplivala na mere točnosti napovedi za daljše obdobje. Napovedi posameznega makroekonomskega agregata zaradi negotovosti gospodarskih gibanj običajno odstopajo od dejanskega stanja. Da je napovedovanje uspešno, mora biti njihova povprečna napaka preko daljšega obdobja čim manjša. Če je analizirano obdobje relativno kratko, lahko vsaka napaka v pozitivno ali v negativno smer bistveno spremeni ugotovitve predhodnih analiz točnosti napovedi. V napovedih za leto 2009 in 2011 je prišlo do bistveno višje vrednosti napak, ki so zelo vplivale na izračun povprečnih napak v celotnem obdobju (v krajšem obdobju 2002–2011 večja napaka kot za obdobje 1997–2011), kar je razvidno iz spodnjih slik (gl. tudi Tabela 13 v statistični prilogi).

Realno gospodarsko rast za leto 2011 so vse institucije v svojih napovedih precenile. Napovedi so bile precenjene v razponu od 1,2 do 2,7 o. t., in sicer so bile bolj precenjene

pomladanske in jesenske napovedi za prihodnje leto, kot za tekoče leto. Najbolj so bile precenjene jesenske napovedi za prihodnje leto s strani UMAR in IMF, najmanjše napake napovedi pa so naredili pri jesenski napovedi za tekoče leto na SKEP in OECD (-1,2 o. t.). Glede na realizacijo 0,2-odstotnega znižanja BDP se je temu podatku v napovedi za prihodnje leto najbolj približala pomladanska napoved BS in EK, pri napovedi za tekoče leto pa jesenska napoved OECD in SKEP.

Napovedi inflacije za leto 2011 so bile prav tako večinoma precenjene, vendar manj kot napovedi gospodarske rasti. Vse institucije so spomladi 2011 pri svojih napovedih inflacijo za leto 2011 precenile (od -0,4 do -1,0 o. t.), in sicer bolj, kot v pomladanskih napovedih eno leto prej, jeseni 2011 pa so se napovedi in s tem napake znižale (interval med +0,2 in -0,7). Glede na realizacijo 1,8-odstotne povprečne inflacije se je temu podatku tako pri napovedih za prihodnje leto kot tekoče leto približalo večje število institucij kot pri napovedih

Tabela 1: Napake v napovedani realni gospodarski rasti posameznih institucij za leto 2011

Realizacija: -0,2 %	Pomladanska napoved za prihodnje leto		Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto	
	Napoved	Napaka v o.t.	Napoved	Napaka v o.t.	Napoved	Napaka v o.t.	Napoved	Napaka v o.t.
UMAR	2,4	-2,6	2,5	-2,7	2,2	-2,4	1,5	-1,7
BS	1,8	-2,0	1,9	-2,1	1,8	-2,0	1,3	-1,5
SKEP	2,0	-2,2	1,9	-2,1	1,7	-1,9	1,0	-1,2
EC	1,8	-2,0	1,9	-2,1	1,9	-2,1	1,1	-1,3
IMF	2,0	-2,2	2,4	-2,6	2,0	-2,2	1,9	-2,1
WIIW	2,0	-2,2	2,0	-2,2	2,0	-2,2	2,0	-2,2
OECD	2,4	-2,6	2,0	-2,2	1,8	-2,0	1,0	-1,2
Consensus Forecasts	2,4	-2,6	2,1	-2,3	2,1	-2,3	1,7	-1,9

Vir: napovedi posameznih institucij, preračuni UMAR.

Opomba: pri UMAR je pri pomladanski napovedi za tekoče leto upoštevan scenarij gospodarskih gibanj brez dodatnih ukrepov ekonomskih politik.

Tabela 2: Napake v napovedani stopnji povprečne inflacije posameznih institucij za leto 2011

Realizacija: 1,8 %	Pomladanska napoved za prihodnje leto		Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto	
	Napoved	Napaka v o.t.	Napoved	Napaka v o.t.	Napoved	Napaka v o.t.	Napoved	Napaka v o.t.
UMAR	1,6	0,2	2,7	-0,9	2,2	-0,4	1,6	0,2
BS	1,4	0,4	2,1	-0,3	2,7	-0,9	2,0	-0,2
SKEP	2,0	-0,2	2,3	-0,5	2,6	-0,8	1,6	0,2
EC	2,0	-0,2	2,0	-0,2	2,6	-0,8	1,9	-0,1
IMF	2,3	-0,5	2,3	-0,5	2,2	-0,4	1,8	0,0
WIIW	2,0	-0,2	2,0	-0,2	2,8	-1,0	2,5	-0,7
OECD	1,3	0,5	1,9	-0,1	2,5	-0,7	1,8	0,0
Consensus Forecasts	2,3	-0,5	2,2	-0,4	2,6	-0,8	1,9	-0,1

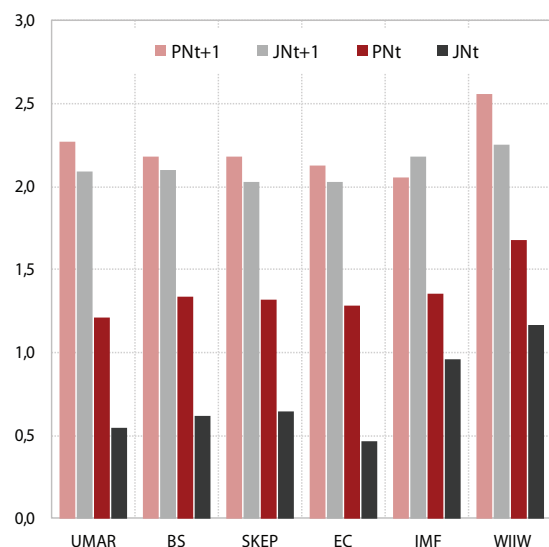
Vir: napovedi posameznih institucij.

Opomba: * Podatki BS in WIIW za napoved PNT+1 za obdobje 2003–2011.

gospodarske rasti. Pri napovedih za tekoče leto sta bili najbolj točni pomladanski napovedi UMAR in IMF, jeseni pa napovedi IMF in OECD.

Med slovenskimi institucijami, ki se ukvarjajo z napovedovanjem gospodarske rasti za Slovenijo, pri napovedovanju v daljšem obdobju v povprečju najmanjše napake naredi UMAR, pri napovedi inflacije za tekoče leto pa so bolj točne napovedi SKEP. Na podlagi primerjave mer uspešnosti napovedi različnih institucij ugotavljamo, da so povprečne absolutne napake pri napovedih realne gospodarske rasti v obdobju 2002–2011 znašale med 0,47 in 2,56. Koreni povprečnih kvadratnih napak, ki večjim napakam pripišejo večjo težo, so bili zaradi napake v letu 2009 in tudi 2011 precej višji (med 0,60 in 4,22). Pri napovedih povprečne inflacije so bile povprečne absolutne napake nižje kot pri napovedih

Slika 4: Povprečna absolutna napaka napovedi realne gospodarske rasti za obdobje 2002–2011

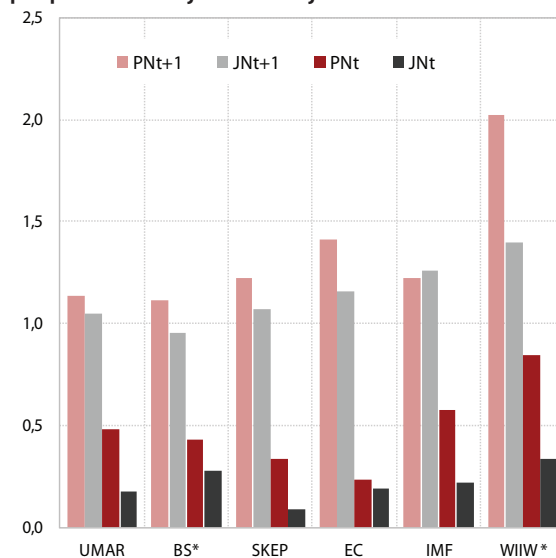

Vir: napovedi posameznih institucij.

Opomba: * Podatki WIIW za napoved PNT+1 za obdobje 2003–2011.

BDP (med 0,10 in 1,84), koreni povprečnih kvadratnih napak pa so znašali med 0,12 in 2,81.

Slika 5: Povprečna absolutna napaka napovedi povprečne inflacije za obdobje 2002–2011

Vir: napovedi posameznih institucij.

Opomba: * Podatki WIIW za napoved PNT+1 za obdobje 2003–2011.